

Inhoud

IJsland

- ▶ Bezoek het hetebronnengebied en de geiser Strokkur en staar eindeloos in de massieve blauwe waterexplosies
- ▶ Ervaar het noorderlicht dat onvoorspelbaar vaak aan de IJslandse hemel danst
- ▶ Maak een boottocht over het meer Jökulsárlón tussen de ijsbergen en zeehonden aan de voet van de ijsmassa van de Vatnajökull
- ▶ Bind een paar *crampons* onder, wapen jezelf met een ijsbijl, vind een *viking-glacier guide* en maak een unieke gletsjerwandeling
- ▶ Dompel je onder in de bruisende hoofdstad en bekijk onder meer Harpa en de Hallgrímskerk in Reykjavík

- 6 Kaarten en plattegronden
- 11 Woord vooraf

1 13 IJsland: een verdieping

- 14 Staatsinrichting en economie
- 21 Bevolking
- 27 Eten en drinken

2 33 Geschiedenis

- 34 Vikingtijd
- 37 Noorse en Deense overheersing
- 38 Onafhankelijkheid en ommekeer

3 43 Kunst en cultuur

- 44 Bouwkunst
- 49 Literatuur
- 53 Muziek
- 55 Beeldende kunsten
- 56 Film en fotografie

4 59 Natuur

- 60 Flora en fauna
- 76 Geologie
- 100 Klimaat
- 103 Buitenactiviteiten

5 109 Reykjavík en omgeving

- 110 Reykjavík
- 121 Dagtrips in en rond Reykjavík
- 124 Voorsteden Reykjavík

6 129 Ringweg en omgeving

- 130 Zuidwesten: van Reykjavík tot Vík
- 165 Zuidoosten: van Vík tot Egilsstaðir
- 194 Noordoosten: van Egilsstaðir tot Akureyri
- 226 Noordwesten: van Akureyri tot Búðardalur
- 241 De Westfjorden
- 262 Snæfellsnes en omgeving: van Búðardalur tot Reykjavík plus Reykjanes

7 293 Highlands

- 294 Kjölur (F35)
- 298 Fjallabaksleid Sydri (F210)
- 300 Fjallabaksleid Nyrði (F208) en Landmannaleid (F225)
- 312 Sprengisandsleid of Sprengisandur (F26)
- 314 Öskluleid (F88)
- 320 Austurleid (910) en Kverkfjallaleid (F902)

i 328 Algemene informatie

r 364 Register

IJsland: een verdieping

IJsland ligt even ten zuiden van de poolcirkel, 970 km ten westen van Noorwegen en 287 km ten oosten van Groenland. De Faeröer bevinden zich 420 km ten zuidoosten en Schotland op 798 km ten zuiden van IJsland. IJsland ligt precies halverwege New York en Moskou. Reykjavík is de hoofdstad van dit noordelijke eiland en tevens de meest noordelijke hoofdstad van Europa. IJsland heeft een oppervlakte van 103.000 km² en het is hiermee het op één na grootste eiland van Europa. Ter vergelijking: Nederland meet 41.500 km² en België 30.500 km². Hemelsbreed bedraagt de grootste afstand van het westen naar het oosten bijna 500 km en van het noorden naar het zuiden ruim 300 km. De grillige kustlijn heeft een totale lengte van zo'n 5000 km. Met ruim 350.000 inwoners is het land zeer dun bevolkt, met ongeveer evenveel inwoners als in Utrecht. Van dit inwonertal woont bovendien twee derde in Reykjavík en zijn voorsteden. De rest van de IJslanders woont op verspreid liggende boerderijen en in dorpjes in de kuststrook en in het zuidwesten, waar een laagvlakte is. Het binnenland is onbewoond en bestaat uit bergen, steen- en grindwoestijnen, lavavelden, gletsjers en rivieren.

< Hlöðuvík - Hornstrandir.

Onder de traditionele IJslandse sporten vallen paardrijden (zie kader p. 66) en *glíma* (een soort worstelen).

Volkstaal

IJslanders zijn een gastvrij en hulpvaardig volk. Hun taal is erg moeilijk, maar iedere poging wordt gewaardeerd; woorden als *takk* (bedankt) en *góðan daginn* (goedemorgen) worden met een glimlach ontvangen. Gelukkig kun je je met Engels bijna overal goed redden, al vinden oudere IJslanders het soms ongemakkelijk om Engels te spreken.

IJslanders scoren hoog op de wereld ranglijst voor 'gelukkigste mensen', alsmede op de jaarlijks gehouden meting van gendergelijkheid. De gelijkheid tussen man en vrouw wordt op IJsland gekoesterd. IJslanders houden met hart en ziel van hun land; het zijn eilandbewoners die trots zijn op hun onafhankelijkheid.

De zomer op IJsland is kort en wordt snel genoten. Als het mooi weer is worden spontaan barbecues georganiseerd. Mensen stromen hun huizen uit. Het nachtleven speelt zich grotendeels op straat af, zowel in dorpen als in Reykjavík en voorsteden.

Het baardengehalte onder de IJslandse mannen is hoog! Zowel jonge als oudere mannen dragen volle, Vikingachtige baarden en snorren.

Bij het betreden van een IJslands huis is het de gewoonte schoenen en laarzen in de hal bij de voor- of achterdeur uit te trekken. Het geldt als zeer on hoffelijk als iemand de schoenen aanhoudt.

LGBTQ-gemeenschap

IJsland heeft een liberale houding ten aanzien van homoseksuelen en lesbiennes. Dit kan toegeschreven worden aan tal van vooraanstaande personen in de samenleving. De jaarlijkse Reykjavík Pride is een uitbundig en vrolijk feest dat druk bezocht wordt door hele families in IJsland en toeristen. Het feestweekend begint met een optocht waar massaal met regenboog vlaggen steun wordt betuigd aan de LGBTQ-gemeenschap. Sinds 2010 is het toegestaan om te trouwen met iemand van je eigen sekse. In de taal is er sinds een aantal jaren ook een passende benaming voor personen die transgender zijn.

Gendergelijkheid

IJsland werkt hard aan de gelijkheid tussen man en vrouw. Op de World Global Gender Gap List prijkt IJsland al 7 jaar bovenaan. Bijna 80% van alle IJslandse vrouwen werkt voltijds en met een in 2016 aangenomen wet worden werkgevers gedwongen om gelijke salarissen voor gelijk werk te betalen. Na een kort geding dat een vrouwelijke werknemer aanspande tegen haar werkgever wegens ongelijkheid van haar salaris ten opzichte van een

IJslandse vlag bij Ljótipollur.

mannelijke collega met dezelfde taken, werd het salaris van haar mannelijke collega gecorrigeerd en verlaagd. Vanuit de overheid zijn middelgrote bedrijven verplicht een gelijk aantal mannen en vrouwen in hun management en in de raad van bestuur te benoemen. Ook het aantal uren mannensport op tv moet gelijk zijn aan de zendtijd voor vrouwelijke sporters.

Volkslied, vlag en wapen

Het volkslied 'Ó, Guð vors lands' ('O, God van ons land') is in 1874 door Matthías Jochumsson gemaakt ter gelegenheid van het duizendjarig bestaan van IJsland. Hij noemde het lied 'Lofzang' ('Lofsöng'). De prachtige muziek is van de muziekdocent Sveinbjörn Sveinbjörnsson.

In 1913 kreeg IJsland van de Deense koning toestemming een eigen vlag te voeren. Hoewel het ontwerp al in 1915 gereed was, werd de vlag pas in 1918 na het sluiten van de Personele Unie met Denemarken officieel in gebruik genomen.

De IJslandse vlag vertoont grote gelijkenis met die van een aantal andere noordelijke landen: een rood kruis (het kruis symboliseert het Scandinavisch verband en de kleur rood de band met Noorwegen) met een witte rand op een donkerblauwe achtergrond. De kleuren zijn geïnspireerd op lava, ijs en zee, alle zo dominant aanwezig op IJsland.

Het IJslandse wapen, dat uit 1944 stamt, bestaat uit een schild met de nationale vlag (echter met een zilveren rand om het kruis in plaats van een witte), dat op een basaltlaag rust en staande wordt gehouden door een stier, een reus, een draak en een roofvogel. Deze vier spelen in de sagaverzameling *Heimskringla* een belangrijke rol als beschermers van IJsland. Ze staan ook afgebeeld op de IJslandse munten van 50, 10 en 5 IJslandse kroon (isk). Op die van 1 kroon staat alleen de reus afgebeeld.

Geschiedenis

De geschiedenis van IJsland is getekend door gevechten tegen de elementen en gevechten tegen elkaar. De eerste Viking die zich definitief vestigde op IJsland was Ingólfur Arnarson, in het jaar 874. Het eerste parlement van de wereld werd in 930 op IJsland opgericht. Na een paar eeuwen glorieus werd de bevolking geteisterd door vulkanen, aardverschuivingen, bezetting, onderdrukking door Scandinavische grootmachten en klimaatverslechtingen. IJslanders en veerkracht lijken wel twee met elkaar vergroeide begrippen te zijn. De vrijheid staat hoog in het vaandel en de IJslanders zijn onbeschrijfelijk trots op hun vaderland en historie. De kans dat IJsland deel zal worden van de Europese Unie wordt daarom ook erg klein geschat. Volgens de internationale peilingen zijn IJslanders een van de gelukkigste volken op onze aarde.

< Settlement Centre in Borgarnes.

De 9de eeuw

De wieg van de IJslandse bevolking stond in het Noorwegen van de 9de eeuw, dat uit verscheidene koninkrijkes bestond die vaak onderling met elkaar overhoop lagen. Een van die koninkrijkes behoorde toe aan Harald Schoonhaar, een grote, sterke en avontuurlijke herenboer. Het verhaal wil dat deze Harald smoorverliefd werd op Gyda, een koningsdochter uit de buurt die niet op haar mondje was gevallen. Ze wees hem af door te zeggen dat ze de man zou trouwen die heel Noorwegen aan zich wist te onderwerpen. De ambitieuze Harald was hierdoor echter niet uit het lood geslagen. Hij zwoer heel Noorwegen te veroveren, wat hem nog lukte ook (866-872). Veel herenboeren, beroofd van hun vrijheid en gekrenkt in hun

Raven-Flóki in het Saga wassenbeeldenmuseum te Reykjavík.

trots, besloten daarop zich elders te vestigen. Niet in de bekende en ranke drakenschepen, maar in *knörrs*: stevige en ruim gebouwde schepen, volgestouwd met familieleden, slaven, vee, huisraad en bouwmaterialen, kozen ze het ruime sop.

Veel Vikingen vestigden zich in Schotland en Ierland, waar men voorheen vaak slaven vandaan haalde, en voorts op de Hebriden en de Faeröer. Een van de eersten die naar IJsland reisden, was de legendarische Flóki Vilgerðarson. Nadat twee Vikingen die bij toeval op IJsland landden, thuiskwamen met de meest fantastische verhalen, voer Flóki met zijn familie en veestapel in ongeveer 865 naar de Shetland Eilanden en vandaar naar de Faeröer. Toen hij deze laatste eilandengroep verliet, had hij drie raven bij zich om zijn koers te kunnen controleren. Hieraan heeft hij zijn bijnaam Raven-Flóki te danken. Toen hij de eerste raaf losliet, vloog deze terug in de richting vanwaar hij gekomen was, ten teken dat hij nog niet op de helft was. De tweede raaf die hij losliet maakte een ruime cirkel en landde weer op het schip. De derde raaf vloog voor hem uit en leidde hem naar zijn bestemming. Hij vestigde zich in de visrijke Breiðafjörðurbaai (Vatnsfjörður). Niet voor lang echter, want tijdens de strenge winter die volgde, stierf – mede door gebrek aan voedsel – al zijn vee. Verbitterd keerde hij terug naar zijn vaderland.

Ter herinnering aan Ingólfr Arnarson staat er op Ingólfrshöfði een gedenkteken in de vorm van een basaltzuil met opschrift. Links is de besneeuwde top van IJslands hoogste berg, de Hvannadalshnúkur, zichtbaar.

Naar verluidt is Flóki het ook geweest die het eiland zijn huidige naam heeft gegeven, nadat hij op een koude lentedag een fjord vol drijfijis ontdekte. Een andere versie wil dat de eerste bewoners hun land de naam IJsland gaven, omdat ze niet te veel toeloop wilden hebben. Toen de eerste IJslanders naar het grotendeels met ijs bedekte Groenland gingen, konden ze wel wat extra mensen gebruiken en gaven het de uitnodigende naam Groenland. De eerste Viking die zich permanent op IJsland vestigde, was Ingólfr Arnarson. In 874 besloot hij zijn geluk te beproeven op IJsland. Op het moment dat hij land in zicht kreeg, gooide hij naar oud Noors gebruik de met heilige voorstellingen versierde pilaren, die aan weerszijden van zijn troon stonden, overboord in de stellige overtuiging dat de goden ze zouden doen aanspoelen op een geschikte vestigingsplaats. Ingólfr en zijn aanhang brachten de eerste winter door op een alleenstaande berg aan de zuidoostkust, die nu Ingólfrshöfði wordt genoemd. Zijn slaven vonden de pilaren uiteindelijk (pas na enkele winters en een verblijf te Hjörleifshöfði en aan de voet van de Ingólfsfjall) in een baai in het zuidwesten, waar hij zich definitief vestigde. Dat was in 877. Omdat hij overal rookpluimen zag – stoom van warme bronnen – noemde hij deze plaats Reykjavík (= ‘rokende baai’). In het stadswapen van Reykjavík prijken nog steeds de pilaren waar de stad zijn bestaan aan te danken heeft. De boerderij van Ingólfr moet tussen het Tjörninn-meer en de zee gelegen hebben, ongeveer op de hoek van de Aðalstræti en de Suðurgata. Het pad van zijn boerderij naar de ankerplaats van zijn schip moet dan op

Het hallenhuis

Uit oude literatuur, onder andere uit het *Landnámabók*, is bekend dat de eerste IJslanders naar Noors voorbeeld woonden in een zogenaamd hallenhuis (*eldaskáli*). Er werd veel hout in verwerkt, dat door de eerste bewoners werd meegenomen. Hout is altijd een schaars artikel geweest op IJsland. In *Egils saga* is al te lezen dat Egil zijn knecht uitzendt om drijfhout te verzamelen, dat dan duur wordt verkocht. De hallenhuisen bestonden uit één heel grote gemeenschappelijke ruimte, *skáli* (hal) genaamd, die soms wel 40 m lang was en die eventueel in verschillende vertrekken kon worden onderverdeeld. Het met gras begroeide houten dak werd gedragen door twee rijen palen, die de hal in de lengterichting in drieën verdeelden. Aan de beide zijkanten was de vloer enigszins opgehoogd en diende overdag als zitplaats en 's nachts als slaapplaats. In het midden van de vloer brandden vuren. De rook verdween door een gat in het dak. De 1 m dikke muren bestonden uit stenen en plaggen en waren aan de binnenkant bedekt met soms mooi besneden planken en kleden. Plaggen zijn grasmatten met een beetje aarde die opgestapeld worden. Een ruimte tussen de planken en de muur zorgde ervoor dat de planken niet gingen rotten. De schuine stand van het met gras begroeide dak was erg belangrijk. Als het dak te steil was, konden de plaggen niet genoeg vocht vasthouden, waardoor het gras niet meer wilde groeien en de aarde uitdroogde en ging scheuren en barsten. Als het dan hard ging regenen, spoelde het gras van het dak en ontstond er lekkage. Wanneer het dak echter te plat was, zogen de plaggen zich vol water, dat niet voldoende werd afgevoerd, waardoor eveneens lekkage ontstond of waardoor het dak te zwaar belast werd en instortte. Door de met gras begroeide daken pasten de huizen heel mooi in het landschap. Rondom het huis bevond zich grasland (*tún*), dat door een wal omgeven was om het vee te weren. Het gras leverde de hooivoorraad voor de winter. Al vrij snel onderging het hallenhuis enkele veranderingen, eerst vrij willekeurig, maar later volgens een vast patroon. Er verschenen uitbouwsels, die alle vanuit de *skáli* bereikbaar waren. Het belangrijkste uitbouwsel was de *stofa* (zitkamer), die aan het eind van de *skáli* gebouwd werd. Deze ruimte diende als eetkamer, werkkamer voor de vrouwen en ontvangstruimte voor de gasten. De *skáli* bleef gemeenschappelijke ruimte en slaapkamer.

In het Þjórsárdalur zijn verschillende van deze vroegmiddeleeuwse boerderijen opgegraven. Ze werden in 1104 door een uitbarsting van de Hekla totaal verwoest. De bekendste is Stöng. In Keldur bevindt zich een goed geconserveerde middeleeuwse boerderij, waarvan de *skáli* waarschijnlijk uit de tweede helft van de 12de eeuw stamt. De andere vertrekken zijn er

Turfhut in Bjarnarfjörður.

in de 19de eeuw bijgebouwd. Hier heeft men als antwoord op het koude klimaat de *skáli* in tweeën verdeeld, waardoor een soort vestibule is ontstaan die tevens toegang geeft tot de keuken. In Reykjavík in het settlementmuseum Reykjavík 871±2 is een opgraving te zien van een hallenhuis (reykjavikcitymuseum.is/the-settlement-exhibition). Midden in het centrum van Reykjavík, nabij het parlamentsgebouw, graven archeologen naar een recentelijk ontdekt hallenhuis. Dit was vermoedelijk een van de eerste IJslandse nederzettingen.

De burstabær

Niet alleen brandhout maar vooral lange balken en planken, die moesten worden ingevoerd, werden schaars en onbetaalbaar voor de steeds armer wordende bevolking. Het was niet langer mogelijk om grote overkappingen te maken en de mensen waren gedwongen kleinere vertrekken te gaan bouwen. Die waren ook gemakkelijker en goedkoper warm te krijgen en te houden. Deze vertrekken waren in feite zeer kleine 'huisjes', die in aantal en grootte varieerden naargelang de financiële situatie van de bewoners dat toeliet. Door ze zo veel mogelijk tegen elkaar aan te bouwen, spaarde men materiaal, arbeid en stookkosten. Ze werden meestal niet allemaal tegelijk gebouwd. Men begon met twee of drie vertrekken. In goede tijden werden er dan een of meer ruimtes aangebouwd.

Reykjavík en omgeving

Reykjavík is de noordelijkste hoofdstad van de wereld en tevens de westelijkste van Europa. Reykjavík is niet altijd het bestuurlijke en culturele centrum van IJsland geweest. Pas in 1786 kreeg Reykjavík stadsrechten. Het telde toen maar 167 inwoners en was niet meer dan een weggetje met wat huizen en boerderijen! Na de opheffing van het Deense handelsmonopolie (in 1854), maar vooral in de 20ste eeuw trokken grote aantallen mensen van het platteland naar de groter wordende stad om er te werken of te studeren. Nu woont twee derde van de totale IJslandse bevolking in Reykjavík en voorsteden. Hoewel dat nog altijd vergelijkbaar is met een provinciestad in Nederland, ademt de stad wel de sfeer van een echte hoofdstad. Reykjavík heeft een grote dynamiek op een relatief klein oppervlak. Het is een moderne stad met flats, prachtige beelden, tal van musea, twee universiteiten, mondaine winkels, overdekte winkelcentra, discotheken, theaters en een befaamd nachtleven.

< Hallgrímskerk.

Oude centrum

De oude stadskern ligt tussen de haven en het **Tjörn**-meer met zijn talloze eenden. Hier liggen veel grote, met golfplaten beklede huizen die in de bloeitijd van de visserij rond 1900 door reders en kapiteins zijn neergezet. Dit deel is tevens het centrum. De grootste winkelstraten van Reykjavík zijn van west naar oost: Aðalstræti (de oudste straat van Reykjavík), Hafnarstræti, Austurstræti, Lækjargata, Bankastræti en in het verlengde de Laugavegur en de Skólavörðustígur (de Laugavegur heeft grondverwarming en is dus altijd ijs- en sneeuwvrij).

> **TOURIST INFORMATION.** *Tjarnargata 11, Reykjavík, in het stadhuis;*
www.visitreykjavik.is.

Shoppingcentra

Op 10 minuten van het stadscentrum ligt de shoppingmall **Kringlan** met meer dan 70 winkels, cafetaria's en restaurants, een sportschool, bioscoopzalen en een theater. Vanuit de Harpa en de Tourist Information rijdt een gratis busje hiernaartoe.

Een nieuwer complex met meer allure is de **Smáralind**-mall in de aangrenzende gemeente Kópavogur. Hier kun je ook lasertaggen in een klein indoor pretpark en er is een bioscoop. In beide winkelcentra is het mogelijk om (gedeeltelijk) taxfree te winkelen.

> **KRINGLAN.** *www.kringlan.is.*
> **SMÁRALIND.** *www.smaralind.is.*

Stadswandeling langs bezienswaardigheden

Hier volgt een aantal interessante gebouwen, musea en standbeelden in het centrum die je in deze volgorde in een stadswandeling kunt opnemen.

De **Hallgrímskerk** is de grootste kerk van IJsland en ontworpen door de bekende staatsarchitect Guðjón Samúelsson, die ook tekende voor onder andere de kerk in Akureyri en die in Laugardalur (Reykjavík). Basaltkolommen vormden de belangrijkste inspiratiebron voor het ontwerp. De bouw heeft ruim 40 jaar geduurd (1945-1988). De lutherse kerk is vernoemd naar IJslands grootste dichter Hallgrímur Pétursson (1614-1674). Vanaf de 73 m hoge toren is er een prachtig uitzicht over Reykjavík en omgeving. Op een heldere dag kun je met het blote oog duidelijk de Snæfellsjökull (meer dan 110 km verderop) zien liggen. De kerktoren heeft een lift waarvoor je een kaartje moet kopen en heeft geen alternatieve trappenroute. De kerk bezit een 15 m hoog orgel (5275 pijpen; totaalgewicht 25 ton) en een Nederlands carillon. In 2009 is de toren van de kerk gerestaureerd en in 2010 is de kerk voorzien van een deur. Voorheen werd de kerk afgesloten met een houten schot. 's Zomers zijn er vele lunch- en avondconcerten (orgel en zang).

> **HALLGRÍMSKERK.** *www.hallgrimskirkja.is.*

Winterochtend in Reykjavik.

Voor de kerk staat een **standbeeld van Leif Eiríksson**. Het is gemaakt door Stirling Calder en werd in 1930 door de Verenigde Staten aan IJsland geschonken. Leif de Gelukkige, zoals hij in de volksmond heette nadat hij een keer het leven van 15 schipbreukelingen redde, zette rond 1000 als eerste Europeaan voet aan land in Amerika (New Foundland; hij noemde het Vinland), bijna 500 jaar vóór Columbus. Tenminste, als we de *Eiríks saga* mogen geloven. Volgens de *Grænlandinga saga* is Bjarni Herjólfsson namelijk de werkelijke ontdekker. Beide IJslandse saga's beschrijven de kolonisatie van Groenland en de hiermee verband houdende ontdekking van Noord-Amerika. Hoe het ook zij, feit is dat er op meerdere plaatsen in Newfoundland (onder andere in l'Anse aux Meadows) diverse gebouwen en voorwerpen van ontegenzeggelijk Noorse oorsprong uit die tijd zijn opgegraven.

Naast de kerk, op de hoek van de Njarðargata en de Eiríksgata, staat het **Listasafn Einars Jónssonar**, een museum en beeldentuin met werken van de beeldhouwer Einar Jónsson (1874-1954) en schilderijen van de landschapsschilder Ásgrímur Jónsson. De beeldentuin is vrij toegankelijk.

> **MUSEUM EN BEELDENTUIN.** *www.lej.is.*

Arnarhóll is een heuvel met uitzicht over de haven. Hier staat een fraai standbeeld van Ingólfur Arnarson, de stichter van de stad. Het is gemaakt door Einar Jónsson in de jaren 1920. Aan de voet van Arnarhóll staat **Stjórnarráðshúsið** (1765-1770; Lækjargata): het eerste stenen gebouw van Reykjavík. In de Deense tijd was het een gevangenis; nu is het het kantoor van zowel de president als de minister-president.

Dyrhólaey, deze natuurlijke stenen brug is meer dan 100 m hoog.

zwavel stinkt als gevolg van vulkanische activiteit onder het ijs van de Mýrdalsjökull.

Boven op de gletsjer kun je in de zomermaanden gletsjertochten per sneeuwscooter maken. Dit is in alle jaargetijden mogelijk, mits het weer het toelaat. Een 11 km lang weggetje (weg F222) voert vanaf de ringweg omhoog naar de gletsjerrand, waar ook een hut staat. De weg naar boven is zeer slecht en er ligt tot laat in de zomer nog sneeuw. Met een gewone auto kom je niet boven. Je kunt je laten ophalen door de gidsen.

> **VLIEGTUIGWRAK EN GLETSJERTOCHTEN.** www.arcanum.is.

Dyrhólaey is een in zee uitstekende, 120 m hoge kaap (mooi uitzicht) met aan de zeezijde een groot gat, waar zelfs boten doorheen kunnen varen. Het is het zuidelijkste puntje van IJsland. Weg 218 leidt erheen. Na de laatste boerderij aan deze weg gaat een zijweggetje naar links naar Loftsalahellir, een grot in de berg Geitafjall waar men vroeger bijeenkomsten hield.

Vlak vóór Dyrhólaey (na het toegangshek) bevinden zich links van de weg bijzonder mooie tufsteenformaties; een korte wandeling loont de moeite. Op Dyrhólaey zelf kun je rechtdoor naar de vogelrotsen (onderweg veel noordse sterns en op de rotsen links van de parkeerplaats veel papegaaiduikers) en het zwarte zandstrand (rechts van de parkeerplaats) met mooie rotsformaties en een grot. De afslag naar rechts voert steil omhoog naar de vuurtoren en de plek vanwaar je het mooiste uitzicht hebt op het gat in de rots. Dyrhólaey is van mei tot 25 juni voor bezoekers gesloten om de vele zeevogels die er nestelen de nodige rust te gunnen.

V ZUIDOOSTEN: VAN VÍK TOT EGILSSTAÐIR

Vík

Vík is een voormalig handels- en vissersdorp zonder haven aan de voet van de **Reynisfjall** (340 m). Een steil pad gaat naar de top. Aan de zeezijde van deze berg nestelen veel zeevogels. Vooral de papegaaiduikers zijn er goed vertegenwoordigd. Vanuit het dorp wandel je er onderlangs in een kwartier naartoe. Naast het tankstation bevindt zich de wol- en breionderneming van Vík. In het voorste deel is een wolwinkel; de wolfabriek is gedeeltelijk open voor bezoekers. Vík heeft ook een Tourist Information annex museum, dat is gehuisvest in een oud winkelpand uit de 19de eeuw (Brydebúð), dat tot 1980 in gebruik is geweest. Het geeft onder andere informatie over de visserij en gestrande schepen langs de ondiepe zuidkust. Vík was regelmatig op de Nederlandse televisie te zien omdat daar in 2012 een aantal opnames van het programma *Wie is de Mol* hebben plaatsgevonden.

> **MUSEUM/TOURIST INFORMATION.** www.kotlusetur.is.

De **Icelandic Lava Show** is de enige plek in IJsland waar je de hitte van het gloeiende gesteente binnen kan bekijken. Het is een van de hoogtepunten van het Katla UNESCO-geopark. In Vík is het mogelijk om over een spectaculaire kloof te zweven met een **zip-line**. De laatste lijn loopt over een waterval.

> **ICELANDIC LAVA SHOW.** *Víkurbraut 5, Vík*; www.icelandiclavashow.com.

> **ZIPLINE.** www.zipline.is.

De vogelrotsen van Vík zijn bereikbaar via weg 215 aan de andere zijde van de berg. Vanaf de parkeerplaats bij het strand is het slechts een paar minuten lopen over het zwarte zandstrand naar de voet van de berg. Hier bevinden zich tevens enkele ondiepe grotten met fraaie basaltformaties (Hálsanefshellir). Bij hoog water kan er een gevaarlijke golfslag optreden. Dit strand biedt mooi uitzicht op **Reynisdrangar**, een aantal hoge rotspunten (66 m) in zee. Men beweert dat het de resten zijn van een driemaster, die door 2 trollen aan land werd getrokken. Ze werden echter verrast door de zonsopgang waardoor zij, en met hen het schip, in steen veranderden. Aan weg 215 ligt ook het aardige kerkje **Reynivellir** uit 1859.

In het zuiden van IJsland voert de ringweg door een wat somber, maar indrukwekkend landschap dat is gevormd door gletsjers en vulkaanuitbarstingen. De natuur laat zich hier van haar extreemste kanten zien.

De gletsjers Mýrdalsjökull en Vatnajökull vormen het decor voor immense, met mos begroeide lavavelden en uitgestrekte, vlakke en kale speelzandvlaktes. Deze zandvlaktes zijn ontstaan door vulkaanuitbarstingen onder

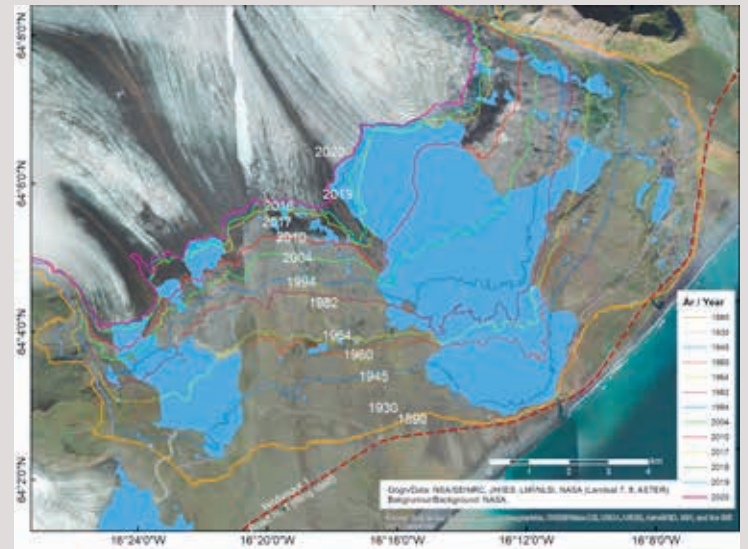
Gletsjermeer Jökulsárlón.

oversteek over de gletsjer in plaats van de rivier. Het is mogelijk om per amfibievoertuig of in een zodiac tussen de staalblauwe ijsbergen door te varen.

► **BOOTTOCHT.** www.icelagoon.com.

De spectaculaire openingsscènes van de James Bondfilm *A View to a Kill* (1985, met Roger Moore als Agent 007) en delen van de James Bondfilm *Die Another Day* (2002, met Pierce Brosnan als James Bond, een bevroren ijsbergenmeer en 225 Noorse sparren als achtergrond) zijn op en rond het ijsbergenmeer opgenomen. Bij helder weer zijn de middenmorenen op de gletsjer goed zichtbaar. Ze lopen als zwarte strepen over het ijs en laten zien langs welke weg het ijs zich verplaatst. Deze middenmorenen komen van de boven het ijs uitstekende bergen Esjufjöll en Máfabyggðir.

Vanaf het lage heuveltje bij de steiger en cafetaria heb je een verrassend mooi overzicht. Bij de cafetaria en de grote parkeerplaats na de brug is het 's zomers vaak heel erg druk. Wie in alle rust van het ijsbergenmeer wil genieten, kan beter weer een stukje terug rijden, ongeveer 800 m na de brug de auto parkeren en dan de heuveltjes aan de rechterhand oversteken (3 min.).

Gletsjerfront verloop Breiðamerkurjökull sinds 1890 Cartography by Snævarr Guðmundsson/South East Iceland Nature Research Center.

HOE ONTSTAAT EEN GLETSJERMEER?

Als er boven in het oorspronggebied van een gletsjer net zo veel ijs wordt gevormd als er beneden aan de punt smelt, blijft de gletsjer op dezelfde plaats liggen. Wanneer het klimaat echter warmer wordt, trekt de gletsjer zich terug. In de holte die de gletsjer achterlaat, vormt het smeltwater dan vaak een meer. Wanneer het uiteinde van de gletsjer door het water in het meer gaat drijven, breken er vaak grote stukken af. De Breiðamerkurjökull was nog niet zo lang geleden veel groter dan nu – hij is nu echter nog altijd zo'n 20 km breed aan het uiteinde. In het begin van de 20ste eeuw bereikte de gletsjer zelfs bijna de zee. De eindmorenen uit die tijd zijn duidelijk herkenbaar. Toen de gletsjer zich terugtrok, ontstond in de holte die de gletsjer achterliet het meer. Waar nu ter hoogte van de gletsjer de ringweg loopt, lag toen ijs. Er was toen uiteraard nog geen meer.

Behalve bij zuidenwind liggen veel ijsbergen in het zuidelijke deel van het meer. Een wandeling langs de zuidelijke oever van het meer is dan zeer de moeite waard. Trek daar gerust 2 tot 4 uur voor uit. Soms zwemmen er zeehonden in het meer. Ook is een bezoekje aan het zwarte strand zeer de moeite waard. Zeker als er veel ijs in zee drijft.

ENKELE TIPS VOOR DE BINNENLANDREIZIGERS:

- > Raadpleeg gedetailleerde kaarten.
- > Wees uiterst voorzichtig bij rivierdoorsteken.
- > Een terreinauto met 4WD is op de meeste wegen nog steeds onontbeerlijk.
- > Het weer kan plotseling omslaan; zandstormen zijn geen zeldzaamheid.
- > Er zijn vrijwel geen benzinstations.
- > Hutten zijn in het hoogseizoen regelmatig vol; houd daar rekening mee.

In dit hoofdstuk bespreken we de belangrijkste wegen door het binnenland. Achter in dit boek (zie p. 340) staan de openingsdata van diverse F-wegen/4WD-wegen. De genoemde data zijn slechts richtlijnen. In een extreem slecht of goed voorjaar kunnen de wegen in het binnenland later of eerder open zijn. Begin september moet alweer rekening worden gehouden met serieuze sneeuwval. Op www.vegagerdin.is staat dagelijks en soms zelfs ieder uur een update van het open/dichte wegennet van IJsland.

KJÖLUR (F35)

De **Kjölur** loopt van het Blöndudalur tussen de gletsjers Langjökull en Hofsjökull door naar de Gullfoss. Deze route gaat doorgaans eind juni open. De weg volgt deels een oude paardenroute tussen Noord- en Zuidwest-IJsland. Vanaf de 9de tot de 17de eeuw werd deze route veelvuldig gebruikt. In de 17de en 18de eeuw nam het reizen door het binnenland door de slechte economische omstandigheden en de opheffing van het Alþing sterk af, maar een tragisch voorval aan het eind van de 18de eeuw zorgde ervoor dat de Kjölur vrijwel in onbruik raakte. In 1780 reisden twee broers van een boerderij in Skagafjörður via de Kjölur naar het zuiden om schapen te kopen. In het najaar keerden ze met 180 schapen, 16 paarden en 3 andere mannen onder slechte weersomstandigheden terug, maar ze zijn nooit aangekomen. Het jaar daarop heeft men restanten van de uitrusting en skeletten van twee van de drie begeleiders, paarden en schapen teruggevonden bij een heuvel, die sindsdien **Beinahóll** (Bottenheuvel) heet. Beinahóll ligt ongeveer 9 km ten zuidzuidoosten van Hveravellir. Men vermoedt dat de groep een sneeuwstorm niet heeft overleefd of is beroofd en vermoord. In het begin van de 20ste eeuw heeft men de route opnieuw met steenmannetjes gemarkeerd. Sindsdien is de Kjölur steeds populairder geworden.

De Kjölur staat niet op iedere kaart als F-weg aangegeven en is officieel dan ook voor niet-4WD auto's toegankelijk. De realiteit leert dat de weg ongegeschikt is voor kleinere (huur)auto's. Hoewel de meeste rivieren overbrugd zijn, is de onverharde Kjölur meestal in slechte staat. Let op: een tweewiel aangedreven auto is op de F-wegen (en de Kjölur) niet verzekerd (zie over-

In het binnenland zijn de meeste rivieren niet overbrugd.

eenkomst met autoverhuurder). Eventuele schade wordt op de bestuurder verhaald.

Hveravellir en Kerlingarfjöll zijn de belangrijkste trekpleisters op deze route. Hier zijn ook hutten en campings. Omdat de Kjölur ook veel door paardrijgroepen en wandelaars wordt gevolgd, staat er – meestal een stuk van de weg af – nog een groot aantal andere hutten. Bovendien is er een hut (Skálpanes) aan het eind van een 8 km lang zijweggetje vanaf Bláfellsháls. Vanaf deze plaats kun je met een sneeuwscooter rijden en worden 's zomers hondensletochten georganiseerd.

- > **GLETSJERTOCHTEN.** www.mountaineers.is en www.snowmobile.is.
- > **HONDENSLETOCHTEN.** www.dogsledding.is. In de winter organiseren ze bij genoeg sneeuw hondensletochten dichterbij Reykjavík.

Blöndurvirkjun is een waterkrachtcentrale in de Blanda-rivier. Door de aanleg van deze centrale en een groot aantal dammen en meren is de route in het noordelijke deel van de Kjölur geheel verlegd.

Hveravellir (www.hveravellir.is) is een beschermd natuurgebied op 650 m hoogte aan de noordrand van Kjölur, een brede vlakte tussen de gletsjers Hofsjökull en Langjökull. Hveravellir betekent letterlijk 'Veld van hete bronnen' en het heeft die naam niet voor niets gekregen. Aan de noordelijke rand van het lavaveld Kjalhraun komen meer dan 30 hete en warme bronnen voor, de een nog mooier dan de ander. Namen als 'Fluiter', 'Donderende heuvel', 'Blauwe bron', 'Groene bron', 'Rode bron' en 'Tweelingbronnen' spreken voor zich. De 'Bron van Eyvindur' (Eyvindarhver) is genoemd naar een vogelvrijverklaarde die hier in de 18de eeuw gewoond heeft en in deze bron zijn eten kookte (zie kader p. 316). De restanten van zijn on-